

विपद जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति तथा रणनीतिक कार्ययोजना

तयारको लागि

जिल्ला स्तरीय कार्यशाला गोष्ठी

३१ चैत्र, २०७३

राजबिराज, सप्तरी

समूहगत अभ्यासका सुझावहरु

समूह “क” विपद् जोखिमको बुझाई

रणनीतिक क्रियाकलाप	अपेक्षित उपलब्धि	समयावधि	जिम्मेवार निकाय
चुरे जलाधार क्षेत्रको व्यवस्थापन कार्ययोजना सम्बन्धि जानकारी मुलक गतिविधिहरु संचालन गर्ने	चुरे जलाधारबाट निश्चित नदी प्रणालीहरुको व्यवस्थापनमा सघाउ पुग्ने	अल्पकालिन	जि.भू. संरक्षण कार्यालय र जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन कार्यालय
विपद जोखिमको बारेमा जानकारी हासिल गर्न जोखिम नक्सांकन गर्नु पर्ने	जोखिमको बारेमा अग्रिम जानकारी	अल्पकालिन	गृह मन्त्रालय, स्थानीय निकायहरु
विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन, विश्लेषण, अद्यावधिक गर्ने	विपद पूर्व तयारीमा सहजता	मध्यकालिन	जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समिति
विपद जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी जानकारी सम्प्रेषणका लागि माईकिङ्ग सडकनाटक, एफ.एम. रेडियो आदि कृयाकलापहरु संचालन गर्ने	विपद जोखिम बारे जानकारी प्राप्त हुनेछ।	अल्पकालिन	जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समिति
जोखिम नक्सांकनको भित्तेलेखन तथा फ्लेक्स बोर्ड लगाउने तथा सुसुचित गर्ने	जोखिम बारे जानकारी प्राप्त गरेको हुनेछ।	अल्पकालिन	जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समिति
विपद पूर्व सूचना संयन्त्र बारे जानकारी गराउन मोबाइल एप्स र SMS विधि विकास गर्ने	विपद बारे पुर्व जानकारी हुनेछ।	अल्पकालिन	जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समिति
CDMC/LDMC, राजनैतिक दल, न.पा./गा.पा.का.	नीति ऐन बारे जानकारी प्राप्त भई	निरन्तर	जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समिति, न.पा., गा.पा.

कर्मचारीहरुलाई निति, ऐन नियमको बारेमा अभिमुखिकरण गर्ने	स्थानीय स्तरको योजना प्रकृत्यासम्म विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी कृत्याकलापहरु कार्यान्वयन हुने		
जिल्ला स्तरिय राजनैतिक दल, निर्वाचित जन प्रतिनिधि, विषयगत निकायका सम्पर्क व्यक्ति, विपद जोखिम व्यवस्थापन क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थालाई ऐन, नियम, नितिबारे अभिमुखिकरण गर्ने	निति ऐन बारे जानकारी प्राप्त भई स्थानीय स्तरको योजना प्रकृत्यासम्म विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी कृत्याकलापहरु कार्यान्वयन हुने	निरन्तर	जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समिति, न.पा./गा.पा.
व.ना.म, ना.स.के, बाल क्लब संजाल, स्थानीय संघसंस्थालाई विपद जोखिम व्यवस्थापनको ऐन, कानुन, नीति बारे अभिमुखिकरण गर्ने	नीति, ऐन, कानुन बारे जानकार भई स्थानीय स्तरको योजना तर्जुमामा सहजता	निरन्तर	जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समिति, न.पा. गा.पा.
कृत्रिम घटना अभ्यास तथा खोज तथा उद्धार, अग्नी नियन्त्रण सामाग्री व्यवस्थापन तथा प्रयोग बारे अभिमुखिकरण गर्ने	विपद न्यूनिकरण बारे जानकारी क्षमता अभिवृद्धि	निरन्तर	जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समिति, न.पा. गा.पा.
नमुना कार्यको अवलोकन भ्रमण तथा अनुभव आदान प्रदान गर्ने	क्षमता अभिवृद्धि	निरन्तर	जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समिति, न.पा. गा.पा.

समूह “ख” विपद् जोखिम व्यवस्थापनको लागि विपद् जोखिम शासनको सशक्तीकरण

रणनीतिक क्रियाकलाप	अपेक्षित उपलब्धि	समयावधि	जिम्मेवार निकाय
चुरे जलाधार क्षेत्रको व्यवस्थापन कार्ययोजना पुनरावलोकन गरी नयाँ योजना तयार गर्ने	चुरे जलाधारबाट निश्चित नदी प्रणालीहरूको व्यवस्थापनमा सघाउ पुग्ने	अल्पकालिन	जि.भू. संरक्षण कार्यालय र जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन कार्यालय
DPRP, LDRMP तयार गरि सबै गाउँपालिका, नगरपालिका स्तरमा लागु गर्नु पर्ने	स्थानिय स्तरमा विपद् जोखिम व्यवस्थापनको लागि योजना उपलब्ध हुने	अल्पकालिन	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, गाउँपालिका, नगरपालिका
बृहत कोशी नदी विकाश नीति तयार गरि परियोजना लागु गर्नु पर्ने	कोशी नदीको एकीकृत विकाशको लागि नीति उपलब्ध हुने	दिर्घकालीन	सिंचाई मन्त्रालय, उर्जा मन्त्रालय
समुदायमा आधारित पूर्व सूचना प्रणाली विकासको लागि निर्देशिका बनाई लागु गर्नु पर्ने	पूर्व सूचना प्रणाली विकासमा सहज हुने	अल्पकालिन	जल तथा मौसम विज्ञान विभाग, गाउँपालिका, नगरपालिका
नेपाल र भारतको बिचमा अन्तरदेशिय पूर्व सूचना प्रणाली विकास गर्ने	अन्तरदेशिय पूर्व सूचना प्रणाली विकासमा सहज हुने	दिर्घकालीन	सिंचाई मन्त्रालय, उर्जा मन्त्रालय
नेपाल र भारतको बिचमा भएको कोशी सम्झौता पुनरावलोकन गर्ने	कोशी सम्झौताबाट नेपाललाई परेको नकारात्मक असर कम हुने	दिर्घकालीन	सिंचाई मन्त्रालय, उर्जा मन्त्रालय
महिला सशक्तीकरण/ सहभागीताका लागि निर्देशिका बनाई लागु गर्नु पर्ने	विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा महिला सशक्तीकरण/ सहभागीता हुने	अल्पकालिन	गृह मन्त्रालय, महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय
स्वयं सेवक परिचालनका लागि निर्देशिका बनाई लागु गर्नु पर्ने	विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा स्वयं सेवक परिचालन सहज हुने	अल्पकालिन	गृह मन्त्रालय
NAPA/LAPA सबै गाउँपालिका, नगरपालिका स्तरमा लागु गर्नु पर्ने	विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन एकीकृत हुने	मध्यकालिन	गाउँपालिका, नगरपालिका

समूह “ग” उत्थानशीलताको लागि विपद जोखिम न्यूनिकरणमा लगानी

रणनीतिक क्रियाकलाप	अपेक्षित उपलब्धि	समयावधि	जिम्मेवार निकाय
निजिक्षेत्रलाई विपद् जोखिम न्यूनिकरणमा लगानीको लागि प्रोत्साहन गर्ने	विपद् जोखिम न्यूनिकरणमा निजि लगानी हुने	अल्पकालिन	उद्योग बाणिज्य संघ, निजि क्षेत्रका संघ संस्थाहरु
समुदायमा विपद व्यवस्थापन कोषको विस्तार गर्ने (मुठी दान, सहकारी, विपद कोष आदि)	तत्काल राहत तथा उद्धार गर्न सक्ने	अल्पकालिन	सामुदायिक संघ संस्थाहरु
नेपाल सरकारले विपद जोखिम न्यूनिकरणका लागि छुट्याएका बजेट ५% लाई १५% वृद्धि गर्ने	जोखिमहरु कम हुँदै जाने	दिर्घकालीन	अर्थ मन्त्रालय, राष्ट्रिय योजना आयोग
स्थानीय स्तरमा क्षमता विकासमा लगानी गर्ने (पूर्व सूचना तालिम, खोज तथा उद्धार, प्राथमिक उपचार र व्यवस्थापन, सिकर्मी डकर्मी तालिम)	विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य गर्न दक्ष जन शक्ति निर्माण हुने	दिर्घकालीन	नेपाल सरकार र दातृ निकाय
बाली विमा, पशु विमा, जीवन विमा आदिको व्यवस्था गर्ने	पुनर्लाभ हुने	दिर्घकालीन	विमा कम्पनी
विपद जोखिम न्यूनिकरणमा गरिएको लगानीको नियमित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने	लगानी पारदर्शी हुने	निरन्तर	नेपाल सरकार र स्थानीय निकाय

समूह “घ” प्रभावकारी प्रतिकार्य र पुनर्लाभि, पुनः स्थापना तथा पुनः निर्माणमा “अभै राम्रो निर्माण” का लागि बिपद् पूर्वतयारीको सुदृढीकरण

रणनीतिक क्रियाकलाप	अपेक्षित उपलब्धि	समयावधि	जिम्मेवार निकाय
DPRP कार्यान्वयन गर्नका लागि प्रतिकार्यको सन्दर्भमा जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समितिले अपनत्व लिनु पर्ने ।	DPRP को प्रभावकारी कार्यान्वयन तथा आपतकालीन व्यवस्थापन हुने	नियमित	जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समिति & Clusters
DRM Cycle अनुसारकृ क्रियाकलापहरुमा क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धि तालिम संचालन गर्नु पर्ने	दक्ष जनशक्ति तयार हुने	नियमित	गृह मन्त्रालय
प्रभावकारी प्रतिकार्य र पुनःस्थापनाका लागि प्रभावकारी समन्वय संयन्त्र स्थापना गर्ने	प्रभावकारी प्रतिकार्य र पुनःस्थापना	नियमित	गृह मन्त्रालय
न्यूनतम मानविय साभा मापदण्ड (CHS) सम्बन्धी तालिम संचालन गर्नु पर्ने	जनशक्ति तयार	नियमित	गृह मन्त्रालय
खोज तथा उद्धारको लागि जिल्ला, गाउँ तथा नगर र समुदाय स्तरमा तालिम प्राप्त जनशक्ति तयार गर्नु पर्ने साथ साथै नमुना अभ्यास संचालन गर्नु पर्ने ।	जनशक्ति तयार	नियमित	जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समिति, गाउँ तथा नगरपालिका, विषयगत कार्यालय, गैर सरकारी संस्था ।
आपतकालिन उद्धार सामाग्रीहरु तथा उपकरणहरु (डुंगा, लाइफ ज्याकेट, दमकल, स्ट्रेचर आदी) को व्यवस्था गरी भण्डारण गर्ने, समुदायलाई हस्तान्तरण गर्ने, नियमित अनुगमन तथा निरिक्षण गर्नु पर्ने	आपतकालिन उद्धार प्रभावकारी हुने	अल्पकालिन	गृह मन्त्रालय
आपतकालिन उद्धार तथा प्रतिकार्यका लागि तालिम प्राप्त स्वयं सेवक कार्यदल गठन गर्नु पर्ने ।	उद्धार तथा प्रतिकार्य छिटो छरितो गर्न सकिने	निरन्तर	गृह मन्त्रालय, स्थानीय निकाय तथा निजि क्षेत्र

पुनः स्थापनाका लागि निश्चित सार्वजनिक ठाउँ तोकनु पर्ने ।	पुनः स्थापना सहज हुने	दिर्घकालीन	शहरी विकाश मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय, गाउँ तथा नगरपालिका
जिल्ला, गाउँ, नगर र समुदाय स्तरमा पुनः स्थापना तथा पुनः निर्माण कार्यदल गठन हुनु पर्ने	पुनः स्थापनाको लागि दक्ष जनशक्ति तयारी	दिर्घकालीन	गाउँ तथा नगरपालिका
स्थानीय ज्ञान तथा सीपको प्रयोग गरी पुनः निर्माण कार्यमा जोड दिने	पुनः निर्माण मितव्ययी तथा दिगो हुने	दिर्घकालीन	शहरी विकाश मन्त्रालय, गाउँ तथा नगरपालिका
समुदाय स्तरमा पुनः निर्माणमा समुदायको सक्रिय सहभागीता गराउनु पर्ने	पुनः निर्माण सहज, मितव्ययी तथा दिगो हुने	दिर्घकालीन	शहरी विकाश मन्त्रालय, गाउँ तथा नगरपालिका
पुनः निर्माण कार्यको नियमित निरीक्षण तथा अनुगमन गर्नु पर्ने	पुनः निर्माण पारदर्शी हुने	दिर्घकालीन	शहरी विकाश मन्त्रालय, गाउँ तथा नगरपालिका
सहभागीतामुलक तथा समावेशी विपद पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्नु पर्ने ।	समावेशीता तथा सहभागिता सुनिश्चित हुने	नियमित	जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समिति, गाउँ तथा नगरपालिका
नदी तहमा रहेका खेर गएका जमिनहरुको उपयोग गरी खेती गर्नु पर्ने ।	उत्थानशीलता बृद्धि हुने	नियमित	गाउँ तथा नगरपालिका
विपद पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्यका लागि कृत्रिम घटना अभ्यास संचालन गर्नु पर्ने ।	पूर्व तयारी प्रभावकारी हुने	नियमित	जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समिति, गाउँ तथा नगरपालिका
विपद पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्यका लागि जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने ।	पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य प्रभावकारी हुने	नियमित	जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समिति, गाउँ तथा नगरपालिका